

Załącznik nr 1

Uzasadnienie uchwały komisji habilitacyjnej w sprawie wniosku o nadanie dr. Jackowi Urbaniakowi stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biologia

Podstawą do uzasadnienia uchwały są oceny osiągnięcia naukowego w ujęciu ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2011 r., nr. 84, poz. 455 z późn. zm.), a także ogólny dorobek publikacyjny, dydaktyczny i organizacyjny Habilitanta.

Sylwetka Kandydata

Pan dr Jacek Urbaniak ukończył studia magisterskie w 1998 r. na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. Tamże, w 2002 roku, uzyskał stopień doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biologia, spełniając tym samym ustawowy warunek ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Pan dr Urbaniak od 2003 r. do dziś zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Katedrze Botaniki i Ekologii Roślin Wydziału Przyrodniczo-Technologicznego Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe dr Urbaniak przedstawia cykl pięciu publikacji, pt. *Nowe aspekty taksonomiczne gatunków z rodziny Characeae – rodzaj Chara, Nitella i Tolypella na podstawie badań morfologicznych i molekularnych*. Tematem tych publikacji jest zmienność wewnątrz- i międzygatunkowa oraz relacje filogenetyczne w obrębie ramienic (rodzaje *Chara*, *Nitella* i *Tolypella*), postrzegane z poziomu zmienności morfologicznych cech plechy, ultrastruktury oospor oraz molekularnego. Habilitant jest jedynym autorem 3 prac oraz autorem korespondencyjnym pozostałych 2 (deklarowany udział w ich powstaniu – 85%). Wszystkie prace zostały opublikowane w indeksowanych czasopismach naukowych (sumaryczny IF 8,22; 130 pkt. MNiSW).

Pani **prof. Bożena Zakryś** (recenzentka) jednotematyczny cykl publikacji, zgłoszony jako podstawa postępowania habilitacyjnego, oceniła jako dobrze dobrany i tematycznie spójny, a studia w obrębie sekcji *Hartmania* uznała za istotny wkład Habilitanta w rozwój wiedzy na temat zmienności rodzaju *Chara*. Pani Profesor pozytywnie oceniła dokonania Kandydata, dotyczące weryfikacji morfologicznych cech diagnostycznych rodzaju *Nitella*, *Nitellopsis*, *Lychnothamnus* i *Tolypella*, podkreśliła wagę podjętych studiów taksonomicz-

nych w obrębie ramienic – organizmów istotnych w biomonitoringu wód, a także ze względu na ich pokrewieństwo filogenetyczne z roślinami telomowymi, wyraziła przy tym szereg krytycznych uwag pod adresem przygotowanego autoreferatu (błędy, nieścisłości, niepełne dane bibliograficzne, niepoprawna klasyfikacja publikacji).

Kolejny recenzent – Pan **prof. Konrad Wołowski** – zaznaczył, że kluczowym motywem w formowaniu się profilu badawczego Habilitanta była świadomość dużego zróżnicowania wewnątrzgatunkowego oraz liczne rozbieżności w zakresie taksonomii Characeae. Prezentowane przez dr. Urbaniaka wyniki włączają się w główny nurt studiów nad zróżnicowaniem morfologicznym, genetycznym i filogenezą ramienic. Zdaniem prof. Wołowskiego wkład Habilitanta w ostateczny kształt osiągnięcia naukowego nie budzi zastrzeżeń – jest spójnym i logicznie dobranym zestawem wyników badań, które mogą mieć zastosowanie m.in. w paleobotanice, co więcej, Kandydat jest jedynym lub korespondencyjnym autorem każdej z tych prac.

Pan **dr hab. Mariusz Pełechaty** (recenzent) stwierdził, że prezentowane prace są efektem konsekwentnej realizacji planów badawczych i krystalizowania się poglądów Habilitanta w zakresie przedmiotowych zagadnień. Szczególnie wysoko ocenił wartość trzech prac: Urbaniak (2010), Urbaniak, Combik (2013) oraz Urbaniak, Langangen, van Raam (2012). Prezentowane w nich tezy dotyczące zmienności wewnątrz- i międzygatunkowej ramienic na różnych poziomach organizacji prowadzą do jednoznacznych sugestii co do pozycji taksonomicznej gatunków o przejściowym charakterze cech diagnostycznych. Podkreślił, że studium dotyczące zmienności i taksonomii europejskich gatunków w obrębie rodzaju *Tolypella* jest pierwszym kompleksowym opracowaniem w tym zakresie.

Oceny pozostałych członków komisji były równie pozytywne jak recenzentów. Pani **dr hab. Joanna Żelazna-Wieczorek** (członek komisji) zgodziła się z pozostałymi członkami komisji w ocenie prac stanowiących podstawę osiągnięcia naukowego dr. Urbaniaka, dodała jednak, że w czasach dominacji wieloautorskich publikacji, Kandydat swoje najcenniejsze prace publikował sam lub w zespołach 2-3 osobowych. Pan **dr hab. Ryszard Gołdyn** (członek komisji) uznał przedkładany do oceny cykl 5 publikacji jako istotny wkład w poznanie relacji filogenetycznych oraz taksonomię ramienic, zwłaszcza rodzajów *Chara*, *Nitella* i *Tolypella*. Pan **dr hab. Julian Chmiel** (sekretarz komisji) uznał, że Pan dr Urbaniak konsekwentnie realizuje swe pasje naukowe: studia taksonomiczne w obrębie ramienic – ważnej w ekosystemach wodnych grupie organizmów oraz istotnej z punktu widzenia filogenezy roślin telomowych. Wyniki zaprezentowane w cyklu 5 prac są znaczącym osiągnięciem

naukowym, poszerzającym stan wiedzy o istocie zróżnicowania i statusie niejednoznacznie traktowanych taksonów. Z kolei Pan **prof. dr hab. Józef Szmeja** (przewodniczący komisji) stwierdził, że pozytywnie ocenia osiągnięcie naukowe, ogólny dorobek publikacyjny, aktywność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską dr. Urbaniaka, zaznaczył jednak, że podstawą do oceny Kandydata nie jest autoreferat, lecz publikacje i ich wkład w rozwój obranej dyscypliny naukowej.

Ocena ogólnego dorobku publikacyjnego

Pan dr Urbaniak jest autorem lub współautorem 66 opracowań naukowych, z których 57 opublikował po doktoracie. Według *Web of Science* (dane z 20.01.2014 r.), sumaryczny *impact factor* czasopism z pracami Kandydata wynosi 12,9 (345 pkt. MNiSW), po doktoracie i bez rozprawy $IF = 4,68$ (213 pkt. MNiSW), ogólna liczba cytowań – 43, a indeks Hirscha 4.

Członkowie komisji stwierdzili, że w ujęciu bibliometrycznym dorobek Kandydata jest wystarczający do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, chociaż w porównaniu z innymi specjalnościami w obrębie nauk biologicznych może one uchodzić za niezbyt wysoki. Według **prof. B. Zakryś**, **prof. M. Pełechatego** i **dr hab. J. Chmiela** powodem takiego stanu jest m.in. wielość żmudnych badań i analiz, a przez to stosunkowo długi czas przygotowywania publikacji z zakresu taksonomii, co nie sprzyja szybkiemu powiększaniu wskaźników bibliometrycznych. W toku dyskusji przeważał pogląd, że parametryczne wskaźniki dorobku publikacyjnego są jednymi z istotnych kryteriów oceny, lecz nie należy przeceniać ich znaczenia. Pan **prof. K. Wołowski** podkreślił, że Kandydat, jako pierwszy udokumentował i opublikował dane o powierzchni oospor ramienic uznanych za zagrożone wyginięciem, a także wskazał na możliwość wykorzystania tej grupy gatunków w bioremediacji cynku, magnezu i manganu. Prof. K. Wołowski podkreślił, że jednym z istotnych osiągnięć Habilitanta jest pięknie ilustrowany klucz do oznaczania ramienic Polski. Pani **prof. B. Zakryś** zaznaczyła, że dr Urbaniak jest już w Polsce znanym i uznanym algologiem, który coraz częściej publikuje swoje prace w międzynarodowym obiegu informacji naukowej. W toku dyskusji **prof. K. Wołowski**, **prof. R. Gołdyn** i **prof. J. Szmeja** podkreślili, że prace o zasięgu regionalnym lub krajowym, opublikowane w języku polskim i skierowane do rodzimych służb ochrony przyrody, są ważną częścią ogólnego dorobku naukowego Kandydata i winny być docenione.

Ocena dorobku dydaktycznego i organizacyjnego

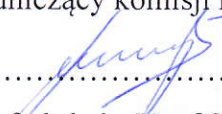
Komisja pozytywnie oceniła dotychczasowe osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne Kandydata, w tym prowadzenie różnorodnych co do treści i formy zajęć dydaktycznych, również w języku angielskim, skuteczne sięganie po środki finansowe na badania naukowe, sprawowanie opieki nad dyplomantami oraz dbałość o stałe pogłębianie wiedzy i nabywanie nowych doświadczeń podczas staży w dobrych zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych.

Ocena końcowa

Biorąc pod uwagę ocenę osiągnięcia naukowego, ogólnego dorobku publikacyjnego, dydaktycznego i organizacyjnego, w tym efektów współpracy międzynarodowej i aktywności w pozyskiwaniu środków finansowych na badania naukowe, Komisja wnosi, w formie uchwały, do Rady Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu o nadanie dr. Jackowi Urbaniakowi stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biologia.

Poznań, dn. 5 września 2014 r.

Przewodniczący komisji habilitacyjnej

/........../

/prof. dr hab. Józef Szmeja/